

УДК 342.1

ЗАКОН ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ «ПРО ХАБАРНИЦТВО»: САНКЦІЇ ЗА ПОРУШЕННЯ ОБМЕЖЕНЬ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВОГО СТАНОВИЩА, ПРОЦЕДУРА ЇХНЬОГО ЗАСТОСУВАННЯ ТА ПИТАННЯ ЕКСТЕРИТОРІАЛЬНОСТІ

Тупчієнко Д.Л. здобувач
кафедри конституційного та адміністративного права
Національний авіаційний університет

у статті розглядається актуальне питання, яке полягає в тому, що закон Великобританії «Про хабарництво»: санкції за порушення обмежень щодо використання службового становища, процедура їхнього застосування та питання екстериторіальності.

Ключові слова: хабарництво, порушення обмежень, службове становище, санкції, процедура.

В статье рассматривается актуальный вопрос которое заключается в том, что закон Великобритании «О взяточничестве»: санкции за нарушение ограничений относительно использования служебного положения, процедура их применения и вопросы экстерриториальности.

Ключевые слова: взяточничество, нарушение ограничений, служебное положение, санкции, процедура.

Tupchiyenko D.L., BRITISH LAW „BRIBERY”: SANCTIONS FOR VIOLATION RESTRICTIONS ON USE OF OFFICIAL POSITION, PROCEDURE OF THEIR APPLICATION AND ISSUES OF EXTRATERRITORIALITY

This article discusses a topical issue which is that law of United Kingdom „Bribery”: sanctions for violation of restrictions on use of official position, procedure of their application and issues of extraterritoriality.

Key words: bribery, violation of restrictions, official position, sanctions procedure.

Постановка проблеми. Санкції за порушення обмежень щодо використання службового становища та процедура їхнього застосування. На території Англії та Уельсу особа може бути притягнута до відповідальності відповідно до закону «Про хабарництво» тільки нижчезазначеними особами або за їх згодою:

- генеральним прокурором;
- директором Управління по боротьбі з шахрайством;
- директором відділу розслідувань в Управлінні Великої Британії з податкових і митних зборів.

Виклад основного матеріалу. Притягнення до відповідальності відповідно до цього закону на території Північної Ірландії здійснюється тільки нижчезазначеними особами або за їх згодою:

- генеральним прокурором Північної Ірландії;
- директором Управління по боротьбі з шахрайством.

Не допускається притягнення до відповідальності відповідно до цього закону на території Англії і Уельсу або Північної Ірландії особами, які діють:

- за вказівкою генерального прокурора, директора Управління по боротьбі з шахрайством або директора відділу розслідувань в Управлінні Великої Британії з податкових і митних зборів;
- від імені будь-якого із зазначених директорів або яким наданий службовий

обов'язок, делегований кожним із зазначених директорів, у тому числі випадки, коли будь-який із зазначених директорів дає згоду на притягнення особи до відповідальності відповідно до цього закону.

Генеральний прокурор, директор Управління по боротьбі з шахрайством і Директор відділу розслідувань в Управлінні Великої Британії з податкових і митних зборів зобов'язані особисто виконувати службовий обов'язок щодо надання згоди на притягнення до відповідальності. Виключеннями із зазначеного правила є випадки, коли:

- місцезнаходження особи невідоме;
- особа особисто видає письмове розпорядження про надання іншій особі права на виконання зазначеного службового обов'язку в разі, якщо місцезнаходження особи невідоме. В такому випадку інша особа вправі виконувати цей службовий обов'язок, але вона зобов'язана робити це особисто.

На території Північної Ірландії притягнення до відповідальності відповідно до цього закону здійснюється на підставі розділу 36 закону «Про правосуддя (Північна Ірландія)» 2002 р. [1] (делегування службових обов'язків генерального прокурора Північної Ірландії іншим особам, крім заступника генерального прокурора) тільки у разі, якщо генеральний прокурор Північної Ірландії дає свою згоду на притягнення до відповідальності. Генеральний прокурор Північної Ірландії особисто виконує служ-

бовий обов'язок щодо надання згоди на притягнення до відповідальності, крім випадків, коли цей обов'язок особисто виконують заступники генерального прокурора Північної Ірландії відповідно до розділів 30 (4) або (7) закону 2002 р. (право заступника генерального прокурора виконувати службові обов'язки прокурора).

Посадова особа, притягнена до відповідальності відповідно до закону, карається:

- при засудженні в порядку сумарного провадження – позбавленням волі строком не більше ніж 12 місяців і (або) штрафом у розмірі не більше встановленого законом максимуму;

- при засудженні за обвинувальним актом – позбавленням волі строком не більше ніж 10 років і (або) штрафом.

Будь-яка інша особа, притягнена до відповідальності відповідно до закону, карається:

- при засудженні в порядку сумарного провадження – штрафом у розмірі не більше встановленого законом максимуму;

- при засудженні за обвинувальним актом – штрафом.

Цей розділ застосовується у випадку, якщо злочин, передбачений законом, здійснюється юридичною особою або шотландським партнерством. У разі, якщо доведено скоєння злочину за згодою чи мовчазною згодою вищої посадової особи юридичної особи, шотландського партнерства або особи, що допускається виконувати функції такої вищої посадової особи, тоді зазначена вища посадова особа або особа (в тому числі юридична особа і партнерство) визнається винною у вчиненні злочину, підлягає притягненню до відповідальності і відповідному покаранню.

У разі вчинення злочину, передбаченого законом, санкції поширюються на вищу посадову особу чи особу, яка допускається виконувати функції такої вищої посадової особи, тільки якщо зазначені особи мають тісний зв'язок з Великою Британією (згідно з визначенням, наведеним вище).

Під директором юридичної особи, діяльністю якої управляють її учасники, мається на увазі учасник юридичної особи, під вищою посадовою особою – директор, керуючий, секретар, інша посадова особа юридичної особи з аналогічними службовими обов'язками або партнер у шотландському партнерстві.

У разі, якщо партнерству пред'явлено звинувачення в скоєнні злочину, передбаченого законом, судове провадження порушується проти партнерства (а не проти партнерів, що беруть участь у ньому). З метою такого судочинства партнерство прирівнюється до юридичної особи в ча-

стині положень судового регламенту, що регулюють порядок вручення документів, а нижченаведені положення застосовуються аналогічно їх застосуванню до юридичних осіб:

- розділ 33 закону «Про кримінальне правосуддя» 1925 р. [2] та додаток 3 до закону «Про мирові суди» 1980 р. [3];

- розділ 18 закону «Про кримінальне правосуддя (Північна Ірландія)» 1945 р. (глава 15 (С. 1.)) [4] і додаток 4 до закону «Про мирові суди (Північна Ірландія)» 1981 р. (законодавчий акт 1981/1675 (ст. 1. 26)) [5];

- розділ 70 закону «Про кримінальне судочинство (Шотландія)» 1995 р. [6]

У разі, якщо партнерство визнається винним у вчиненні злочину, передбаченого законом, і карається штрафом, сума штрафу виплачується з активів партнерства.

Особа звільняється від відповідальності відносно пов'язаного з дачею хабара злочину, якщо вона доведе необхідність скоєння нею дій з метою:

- належного виконання функцій розвідувальної служби;

- належного виконання функцій збройних сил, що беруть участь у бойових діях.

Керівники всіх служб розвідки зобов'язані забезпечити прийняття внутрішніх регламентів, які підтверджують, що дії працівників цих служб, які визнаються такими, що містять (у разі незастосування цього правила) ознаки складу злочину, пов'язаного з дачею хабара, необхідні для досягнення цілей, зазначених вище. Рада оборони зобов'язана забезпечити прийняття внутрішніх регламентів збройних сил, які підтверджують, що дії осіб, які входять до складу збройних сил, що беруть участь у бойових діях, або цивільних осіб, які підкоряються військовій дисципліні, що містять ознаки складу злочину, пов'язаного з дачею хабара у разі незастосування цього правила, необхідні для досягнення зазначених вище цілей.

До переліку обставин, в яких дії особи необхідні для досягнення зазначених вище цілей, належать будь-які обставини, в яких дії особи у разі незастосування цієї умови містять ознаки складу злочину, передбаченого вище, і доповнюються діями іншої особи, які мають ознаки складу злочину, передбаченого вище.

Під бойовими діями мають на увазі такі дії:

- бойові дії або операції проти ворога;

- операція поза межами Британських островів, метою яких є захист життя або майна;

- військова окупація іноземної держави або території.

Під збройними силами розуміють збройні сили її Величності (згідно з визначенням, передбаченим законом «Про збройні сили» 2006 р. [7]), визначення понять «цивільна особа, що підкоряється військовій дисципліні» і «ворог» передбачені законом 2006 р., визначення поняття «Штаб урядового зв'язку» – розділом 3 (3) закону «Про розвідувальні служби» 1994 р. [8].

Керівником вважають:

- генерального директора Служби безпеки;
- директора Секретної розвідувальної служби;
- директор Штабу урядового зв'язку (ШУЗ).

Під розвідувальними службами мають на увазі Служба безпеки, Секретна розвідувальна служба та ШУЗ.

Закон «Про хабарництво» поширюється на посадові обов'язки або дії навіть у тому випадку, якщо вони не мають ніякого зв'язку з Великою Британією і відбуваються поза її межами.

Злочин визнається вчиненим в Англії та Уельсі, Шотландії і Північній Ірландії, якщо діяння (бездіяльність), що належить до складу злочину, скоєно у відповідній частині Великої Британії, навіть якщо:

- дія (бездіяльність), що належить до складу злочину, передбаченого цим законом, скоєна поза межами Великої Британії;
- вчинена особою поза межами Великої Британії дія (бездіяльність) належала б до складу злочину в разі його вчинення у Великій Британії;

– зазначена особа має тісний зв'язок з Великою Британією.

У такому випадку:

- дія (бездіяльність) належить до складу злочину;
- допускається порушення судового провадження щодо злочину в будь-якій частині Великої Британії.

Особа вважається такою, що має тісний зв'язок з Великою Британією, у випадку, якщо вона наділена одним із таких статусів при вчиненні вказаного діяння (бездіяльності):

- громадянин Великої Британії;
- громадянин заморської території Великої Британії;
- підданий Великої Британії (заморські території);
- заморський громадянин Великої Британії;
- особа, яка є підданою Великої Британії на підставі закону «Про британське громадянство» 1981 р.;

– особа, яка перебуває під протекторатом Великої Британії за змістом зазначеного закону;

- фізична особа, яка є резидентом Великої Британії;
- юридична особа, заснована відповідно до законодавства будь-якої з частин Великої Британії;
- шотландське партнерство.

Злочин визнається скоєним незалежно від місця вчинення дії (бездіяльності), що належить до складу злочину: чи на території Великої Британії, чи поза її межами. У разі вчинення у Великій Британії дії (бездіяльності), що належить до складу злочину, передбаченого законом, допускається порушення судового провадження в будь-якій частині Великої Британії.

Висновок. Якщо судове провадження щодо вчиненого особою злочину має бути порушене на території Шотландії, допускається порушення судового провадження:

- у шерифському судовому окрузі, на території якого особу взято під арешт або затримано;
- у шерифському судовому окрузі, визначеному рішенням генерального прокурора у справах Шотландії.

Поняття шерифського судового округу відповідає визначенню, передбаченому розділом 307 (1) закону «Про кримінальне судочинство (Шотландія)» 1995 р. [9].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Justice (Northern Ireland) Act 2002. [Електронний ресурс] // Legislation.gov.uk. – Режим доступу : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/26/contents>.
2. Criminal Justice Act 1925. [Електронний ресурс] // Legislation.gov.uk. – Режим доступу : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo5/15-16/86/contents>.
3. Magistrates Courts Act 1980. [Електронний ресурс] // Legislation.gov.uk. – Режим доступу : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1980/43/contents>.
4. Criminal Justice Act (Northern Ireland) 1945. [Електронний ресурс] // Legislation.gov.uk. – Режим доступу : <http://www.legislation.gov.uk/apni/1945/15/content>.
5. The Magistrates' Courts (Northern Ireland) Order 1981. [Електронний ресурс] // Legislation.gov.uk. – Режим доступу : <http://www.legislation.gov.uk/nisi/1981/1675/contents>.
6. Criminal Justice (Scotland) Act 1995. [Електронний ресурс] // Legislation.gov.uk. – Режим доступу : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1995/20/contents>.
7. Armed Forces Act 2006. [Електронний ресурс] // Legislation.gov.uk. – Режим доступу : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/52/contents>.
8. Intelligence Services Act 1994. [Електронний ресурс] // Legislation.gov.uk. – Режим доступу : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1994/13/contents>.
9. Criminal Justice (Scotland) Act 1995 : Chapter 20. London : HMSO, 1995. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.legislation.gov.uk/ukpga/1995/20/contents.